

Σήμερα δεν γεννιούνται πολιτικοί άντρες

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΒΡΑΣ: Με έθιξε βαθιά η λογοκρισία του Μουσείου της Ακρόπολης

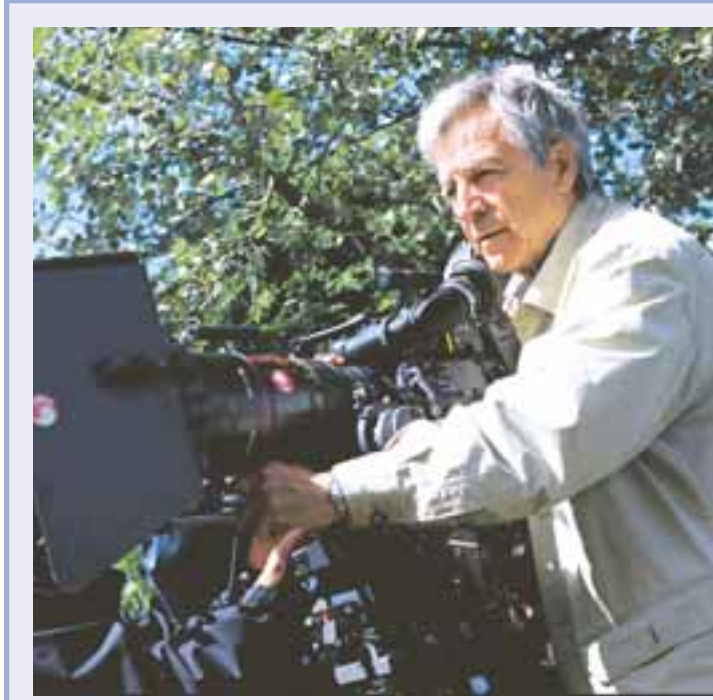
Μιλά άπαιστα ελληνικά, με γαλλική όμως προφορά. Ο Κώστας Γαβράς, ο σκηνοθέτης με τα δυο Όσκαρ, εκμυστηρεύεται ότι η λογοκρισία που δέχτηκε το φιλμάκι του για το Μουσείο της Ακρόπολης τον έθιξε βαθιά γιατί τη βρήκε πολύ υβριστική. Μιλά για την τελευταία του ταινία «Παράδεισος στη Δύση» και για το Παγκόσμιο Φόρουμ για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη, στο οποίο προεδρεύει στην ελληνική πρωτεύουσα.

Τι δείχνει ο τρόπος που αντιμετώπισαν το φιλμάκι σας για το Μουσείο της Ακρόπολης; Ήταν κάτι τελείως αρνητικό, όχι για μένα αλλά για την Ελλάδα, το ότι ο διευθυντής ενός μεγάλου μουσείου αποφάσισε να κόψει την ταινία. Πουθενά στον κόσμο δεν γίνεται αυτό. Φυσικά ξαναεγκαταστάθηκε το φιλμάκι, αλλά είναι περίεργο που στη χώρα μας μπορούν να γίνουν αυτά τα πράγματα. Από ό,τι διάβασα στις εφημερίδες φαίνεται ότι επενέβη η Εκκλησία πολύ δραστηρικά. Ο διευθυντής του μουσείου διατείνεται ότι ο ίδιος το αποφάσισε διότι κάποιοι παραπονέθηκαν. Οποιοσδήποτε χαζός παραπονιέται για κάτι πρέπει να το αλλάζουμε; Ήταν η πρώτη φορά που ζητάτε λογοκρισία; Έζησα πολλές λογοκρισίες αλλά όχι στα δικά μας δημοκρατικά κράτη. Το «Z» κάθε φορά που πουλιόταν σε ένα κράτος καταλαβαίναμε ότι άλλαζε το σύστημα, κυρίως σε κάποια κράτη της Λατινικής Αμερικής. Ποια λογοκρισία σας ενόχλησε πιο πολύ; Αυ-

Ελπίζω ο Γ. Παπανδρέου να κάνει κάτι σοβαρό και να αλλάξει την πολιτική στην Ελλάδα γιατί έχει ιστορική ευθύνη

τή του Μουσείου της Ακρόπολης με έθιξε βαθιά γιατί τη βρήκα πολύ υβριστική. Μου τηλεφώνησαν από παντού, Γερμανία, Αγγλία, Αμερική μέχρι από την Αυστραλία και έπρεπε να πω αρνητικά πράγματα για την Ελλάδα, γι' αυτό το καταπληκτικό μουσείο. Αυτό με ενόχλησε πάρα πολύ. Υπάρχει μια συμπάραση του κόσμου. Ναι, ερχόμουν στην Ελλάδα και οι άνθρωποι με σταματούσαν για να μου πουν να μη δεχτώ τη λογοκρισία.

Ξεκίνησε μια παγκόσμια εκστρατεία για επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα. Το ντοκιμαντέρ σας που κυκλοφορεί στο Διαδίκτυο καθοδηγεί στη συλλογή υπογραφών. Ναι, το φιλμ που έβαλα στο Διαδίκτυο, διάρκειας επτά λεπτών, ξεκινά με το ότι υπήρχε ένας βράχος πάνω στον οποίο έκτισαν την Ακρόπολη, ένα καταπληκτικό μνημείο στον κόσμο μέχρι σήμερα. Αν δεν δεχόταν τις επεμβάσεις των ανθρώπων τα δύομιση χιλιάδες χρόνια, σήμερα θα ήταν περίπου όπως κτίστηκε. Ανάμεσα στις επεμβάσεις ήταν κι αυτές των παλιοχριστιανών. Το φιλμάκι τελειώνει με τον Έλιν που έκανε τη μεγάλη καταστροφή. Τα πούλησε στους Άγγλους. Το αγγλικό κράτος έγινε κλεπταποδόχος και σήμερα λέει ότι είναι δικό του. Έχει θορυβηθεί καθόλου το αγγλικό κράτος από την όλη εκστρατεία που γίνεται για επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα; Οι Άγγλοι και κυρίως οι άρχοντες που είναι στην εξουσία από πάντα ήταν σκληροτράχηλοι. Δεν έχω καμιά εκτίμηση γι' αυτούς, είναι άνθρωποι που σκέφτονται τα δικά τους συμφέροντα, ούτε καν των Άγγλων. Σαν αστέιο θα έλεγα το εξής: ελπίζω να πέσουν χαμηλά τα οικονομικά τους και να τους προτείνουμε εμείς οι Έλληνες να αγοράσουμε τα Μάρμαρα. Εγώ είμαι έτοιμος να πουλήσω το σπίτι μου για να μαζέψουμε με λεφτά να αγοράσουμε τα Μάρμαρα και να τα ξαναβάλουμε στη θέση τους. Είναι μια πρόταση την οποία κάνω τώρα. Το λέω γιατί είναι τόσο κυνικοί που μόνο με τα λεφτά μπορούμε

Είμαι έτοιμος να ξαναέλθω στην Κύπρο

Στην Κύπρο έχετε έλθει; Βέβαια, 2-3 φορές και είμαι έτοιμος να ξαναέλθω.

Σκεφτόμαστε να κάνετε μια ταινία για την Κύπρο; Προσπάθησα πολλές φορές να βρω μια ιστορία. Οι πιο δυνατές ιστορίες στην Κύπρο είναι για τους αγνοούμενους, αλλά είχα κάνει την ταινία «Αγνοούμενοι», έτσι δεν μπορούσα να κάνω ξανά. Διάβασα πολλά βιβλία αλλά δεν βρήκα κάτι.

Πώς ξεκινά ένα έργο; Από το πάθος που νιώθει κανείς. Είναι ιστορία αγάπης για να γίνει μια ταινία, είναι το βαθύ ενδιαφέρον που νιώθει κάποιος για μια ιστορία, για τους χαρακτήρες. Τι ετοιμάζετε τώρα; Ένα φιλμ πάνω στη Δύση, μια ιστορία Δύσης. Αν ερχόταν κάποιος και σας ρωτούσε τι σας όρεσε περισσότερο από αυτή την περιπέτεια που λέγεται ζωή, για ποιο λόγο αξίζει να ζει κανείς, τι θα λέγατε; Δεν υπάρχει καλύτερο από τη ζωή διότι βγαίνουμε από το χάος και ξαναγυρίζουμε 70-80 χρόνια μετά στο χάος για πάντα. Έχουμε τη δυνατότητα να ζούμε χαρές, λύπες, να έχουμε αισθήματα. Τα 70 χρόνια δεν είναι τίποτα, τώρα που τα έχω φτάσει και ξεπεράσει, περνάω πολύ γρήγορα, είναι γελοίο να αυτοσκοτανόμαστε και να κάνουμε πράγματα που μας χαλούν τη ζωή.

να τους πείσουμε. Το ΣΕΓΑΣ τίμησε πριν λίγες μέρες τον Λαμπράκη και τα 40 χρόνια της ταινίας σας «Z». Με τι συναισθήματα δέχεστε κάθε φορά τιμητικές διακρίσεις; Είναι υπερβολικά τιμητικό. Η εκδήλωση του ΣΕΓΑΣ ήταν για να τιμήσουν τον Λαμπράκη, όχι εμένα. Εγώ έκανα την ταινία αλλά ο αληθινός ήρωας ήταν ο Λαμπράκης και ο κ. Σαρζετάκης που τελικά έδειξε ότι ο Λαμπράκης δολοφονήθηκε. Γεννιούνται τις μέρες μας Λαμπράκηδες; Δεν βλέπω σήμερα να γεννιούνται πολιτικοί άντρες. Πολύ λίγοι πολιτικοί στον κόσμο έχουν ανθρώπινη πολιτική. Ελπίζω ο Γιώργος Παπανδρέου να κάνει κάτι σοβαρό και να αλλάξει την πολιτική στην Ελλάδα γιατί έχει ιστορική ευθύνη. Θαυμάζω πολύ τον Λούλα στη Βραζιλία και τον Ομπάμα στις ΗΠΑ. Οι αποφάσεις στην Αμερική δεν λαμβάνονται από τους Αμερικανούς αλλά από την Ουάσινγκτον. Λίγοι άνθρωποι με τεράστια ενδιαφέροντα διευθύνουν την Αμερική. Θα αφήσουν τον πρόεδρο Ομπάμα να τα καταφέρει; Φοβάμαι πως δεν θα τον αφήσουν και

οι πρώτες ενδείξεις είναι ήδη εδώ. Για παράδειγμα υποχρεώθηκε να υποχωρήσει σε αυτό που ήθελε να κάνει με το ισραηλο-παλαιστινιακό πρόβλημα, έστω και αν η ιδέα του ήταν πολύ καλή. Τελικά ποιος είναι που χαράσσει την πολιτική; Οι άνθρωποι, αυτοί που γίνονται πολιτικοί όχι για να γεμίσουν τις τσέπες τους. Μου διηγήθηκαν αυτές τις μέρες στην Ελλάδα τρομερές ιστορίες, υπουργοί που φεύγουν με 50 διαμνημόνια κλπ. Πολιτική χαράσσουν οι έντιμοι άνθρωποι, αυτούς διαλέγουμε για να διοικήσουν τα κράτη μας. Συνήθως είναι ο περιγύρος των πολιτικών ηγετών που χαλά την πολιτική. Λέγαμε το ίδιο πράγμα για τον Λούλα, ο οποίος πήρε την εξουσία σε μια τρομερή εποχή για τη Βραζιλία, όλοι έλεγαν ότι θα έμενε έξι μήνες. Κι όμως κατάφερε να αλλάξει εντελώς την εικόνα και την οικονομία της Βραζιλίας. Χρειάζονται κουράγιο και ιδέες. Το «Z» απηχεί τη σημερινή πραγματικότητα; Η σημερινή πραγματικότητα είναι τρομερή, όλος ο κόσμος ξέρει ότι μερικοί τραπεζίτες και η Γουόλ Στριτ πλούτισαν και άφησαν στο δρόμο εκα-

τομμύρια ανέργους, έβαλαν τον κόσμο σε τέτοια κρίση που δεν ξέρουμε πότε θα βγούμε και αν θα βγούμε. Αυτή είναι η σημερινή τραγική ιστορία του κόσμου.

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΛΠΙΔΑ

Ναι, εγώ ήμουν νόμιμος μετανάστης, πήγα για να δουλέψω και να σπουδάσω. Την εποχή εκείνη ήταν εύκολο να δουλέψεις οι φοιτητές. Ήταν ευχάριστη εποχή διότι είχαμε την ελπίδα για το μέλλον. Σήμερα τα παιδιά δεν ελπίζουν στο μέλλον διότι παντού βλέπουν προβλήματα. Νέοι με 3-4 διπλώματα είναι άνεργοι ή βρίσκουν δουλειά με 700 ευρώ το μήνα. Πώς θα ζήσουν; Δεν υπάρχει ελπίδα σήμερα, αυτό είναι το τρομερό, γι' αυτό κατεβάζουμε στο δρόμο και τα σπάνε όλα. Το τραγικό είναι ότι δεν έχω καμιά συμβουλή να τους δώσω.

Ο σκηνοθέτης του «Z» Κώστας Γαβράς και ο συγγραφέας του βιβλίου Βασίλειος Βασιλικός συνομιλούν κατά τη διάρκεια εκδήλωσης αφιερωμένης στην ταινία «Z», στην έναρξη του 10ου Φεστιβάλ Γαλλόφωνου Κινηματογράφου, στο Γαλλικό Ινστιτούτο, την Τετάρτη 1 Απριλίου 2009.

Ήθελα γίνω συγγραφέας, να λέω ιστορίες

Μετά από διεθνή καριέρα 42 χρόνων, γιατί τώρα αποφασίσατε να κάνετε την πρώτη σας ταινία στην Ελλάδα «Παράδεισος στη Δύση»; Διότι βρήκα στην Ελλάδα αυτό που έψαχνα για την ταινία. Είναι ένα μέρος στην Κρήτη με ξενοδοχεία υπερπολυτελή. Ο ήρωας της ταινίας, ο Ηλίας, χωρίς να το θέλει πέφτει σε ένα τέτοιο μέρος και λέει ότι αυτός είναι ο παράδεισος στη Δύση. Αυτοί είναι μικροπαράδεισοι που δημιουργούμε εμείς για 10-15 μέρες κάθε χρόνο, αλλά δεν είναι η καθημερινή ζωή.

Η ταινία είναι μια πολιτικο-κοινωνική διαμαρτυρία ή μια ανάγκη ικανοποίησης καλλιτεχνικής έκφρασης; Ελπίζω να πηγαίνουν όλα αυτά μαζί σε ένα. Δεν μπορείς να ξεχωρίσεις την κοινωνία από την πολιτική. Τι γνώμη έχετε για τα ΜΜΕ, γυρίσατε την ταινία «Mad city»; Τα ΜΜΕ δεν είναι όλα καλά, μερικά όμως είναι τελείως απαράδεκτα. Η έντυπη δημοσιογραφία είναι γενικά καλύτερη. Η τηλεόραση όσο πάει γίνεται χειρότερη. Με τις συνεχείς πληροφορίες τελικά δεν υπάρχει πληροφορία. Πρέπει να επεκτείνεται η πληροφορία με μια άλλη σκέψη.

Ο ήρωας σας Ηλίας, σαν τον Οδυσσέα διασχίζει τη θάλασσα, είναι ένα κομμάτι δικό σας; Δεν είναι αυτοβιογραφία, αλλά είναι κάτι πολύ προσωπικό διότι έχω γνωρίσει τι πάει να πει να αφήσει κανείς την οικογένειά του, τους φίλους του και να πάει σε μια χώρα που δεν μιλά τη γλώσσα, δεν έχει ένα φίλο και πρέπει να δημιουργήσει κάτι εκεί. Στην αρχή οι άνθρωποι τον κοιτάνε

στραβά διότι μιλά άσχημα τη γλώσσα και τον υποπεύονται διότι ο ξένος έχει πάντα άδικο. Εσείς γιατί μεταναστεύσατε; Γιατί ήθελα να σπουδάσω και την εποχή εκείνη στην Ελλάδα για να πάει κανείς πανεπιστήμιο χρειαζόταν πιστοποιητικό καλών φρονιμάτων. Ο πατέρας μου έκανε αντίσταση με το ΕΑΜ, χωρίς να ήταν κομμουνιστής, ήταν δημοκράτης αντιβασιλικός, αλλά όλοι αυτοί θεωρήθηκαν κομμουνιστές, πήγαν φυλακή και υπόφερε ο οικογενειακός τους. Πήγα στη Γαλλία διότι ήταν η μόνη χώρα που μπορούσα να δουλεύω και να σπουδάσω δωρεάν στο πανεπιστήμιο. Τι θέλατε να γίνετε όταν είσατε μικρός; Ήθελα γίνω συγγραφέας, να λέω ιστορίες. Την εποχή που έφυγα από την Ελλάδα δεν ήταν μπέτα πατρίδα, ανήκα σε μια τάξη που δεν είχε κανένα δικαίωμα. Η μπέτα μου καθάρριζε ξένα σπίτια όταν ο πατέρας ήταν φυλακισμένος. Μικρά παιδιά νιώθαμε πολύ άσχημα. Η Ελλάδα την εποχή εκείνη για τη δική μου τάξη ήταν πολύ αρνητική. Ήταν εύκολο τα χρόνια στο Παρίσι; Μετά τους πρώτους τρεις μήνες η ζωή ήταν παράδεισος. Η ελευθερία της Γαλλίας ήταν κάτι υπέροχο. Πολύ γρήγορα ανακάλυψα την κινηματογράφο και μαγευτικά. Στη Γαλλία σφειλείται η καριέρα μου. Αν ήμουν στην Ελλάδα δεν θα γινόμουν σκηνοθέτης, αλλά και αν γινόμουν δεν θα έκανα αυτή την καριέρα, το ίδιο θα συνέβαινε αν ήμουν στην Αμερική. Γιατί; Διότι είναι το πνεύμα της Γαλλίας, οι άνθρωποι που γνώρισα, που συναναστράφηκα, με βοήθησαν να

γίνω αυτό που είμαι και η καταγωγή μου. Τα δυο Όσκαρ ... οφείλονται στη Γαλλία, και όλα τα άλλα. Τι αντιπροσωπεύει για ένα σκηνοθέτη τον Όσκαρ; Τα βραβεία είναι πάρα πολύ σοβαρά όταν κανείς δεν τα έχει, όταν τα αποκτάει αλλάζει τελείως η μορφή τους και η αξία τους. Υπάρχει κάποια ταινία σας που δεν θέλετε να την ξαναδείτε; Ένικά δεν πολυβλέπω τις ταινίες μου, διότι δημιουργούν αισθήματα αντιπαθικά. Γυρίζεται καλός κινηματογράφος τις μέρες μας ή είναι και αυτός δύο της οικονομίας; Για να ξεφύγει κανείς από τον οικονομικό πρόβλημα πρέπει το κράτος να βοηθά, όχι μόνο με λεφτά αλλά και με νόμους, όπως στη Γαλλία που έχουμε τον καλύτερο νόμο για κινηματογράφο του κόσμου. Γι' αυτό ο γαλλικός κινηματογράφος όχι μόνο κάνει πολλά φιλμ, αλλά κάνει φιλμ τελείως διαφορετικά. Ο πρωθυπουργός Παπανδρέου είναι φίλος σας. Τον είδα, μιλήσαμε και μου είπε ότι θα γίνει ο νόμος. Άλλος ή Έλληνας; Και τα δυο, έχω δυο πατρίδες που με νιώθουν δικό τους. Στη Γαλλία για πέντε χρόνια ήμουν στο Διοικητικό Συμβούλιο της Γαλλικής Τηλεόρασης, τώρα είμαι πρόεδρος της γαλλικής Σινεματέκ, είμαι μεταξύ των άλλων ως Γάλλος. Με καλούν στην Ελλάδα ως Έλληνα και μου συμπεριφέρονται πολύ καλά. Η ζωή μου, η δουλειά μου, ο οικογενειακός μου είναι στη Γαλλία, η Ελλάδα είναι διακοπές.